

Jaarrekening 2018

STICHTING ZORGPARTNERS FRIESLAND
geconsolideerd en enkelvoudig

INHOUDSOPGAVE

Pagina

Jaarrekening 2018

Geconsolideerde balans per 31 december 2018	1
Geconsolideerde resultatenrekening over 2018	2
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018	3
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	4
Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2018	13
Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	20
Mutatieoverzicht materiële vaste activa	21
Mutatieoverzicht financiële vaste activa	22
Overzicht langlopende schulden ultimo 2018	23
Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2018	24
Enkelvoudige balans per 31 december 2018	28
Enkelvoudige resultatenrekening over 2018	29
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening	30
Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2018	31
Toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening over 2018	35
Vaststelling en goedkeuring	36

Overige gegevens

Statutaire regeling resultaatbestemming	38
Nevenvestigingen	38
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	39

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2018

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-18</u> € (x 1.000)	<u>31-dec-17</u> € (x 1.000)
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	23.480	25.158
Materiële vaste activa	2	388.641	397.519
Financiële vaste activa	3	2.857	2.453
Totaal vaste activa		<u>414.978</u>	<u>425.130</u>
Vlottende activa			
Vorraden	4	8.576	9.781
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	16.193	7.997
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	6	1.703	8.457
Debiteuren en overige vorderingen	7	135.376	145.156
Liquide middelen	8	31.967	22.913
Totaal vlottende activa		<u>193.815</u>	<u>194.304</u>
Totaal activa		<u><u>608.793</u></u>	<u><u>619.434</u></u>
	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-18</u> € (x 1.000)	<u>31-dec-17</u> € (x 1.000)
PASSIVA			
Groepsvermogen			
Kapitaal	9	788	788
Wettelijke reserve ontwikkelingskosten		23.480	25.158
Bestemmingsfondsen		67.864	58.679
Algemene en overige reserves		86.030	84.583
Totaal groepsvermogen		<u>178.162</u>	<u>169.208</u>
Voorzieningen	10	48.842	52.467
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	11	250.037	228.735
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringoverschot	6	928	928
Overige kortlopende schulden	12	130.824	168.096
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>131.752</u>	<u>169.024</u>
Totaal passiva		<u><u>608.793</u></u>	<u><u>619.434</u></u>

GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2018

	Ref.	2018	2017
		€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	13	580.951	560.448
Subsidies (exclusief Wmo en Jeugdwet)	14	27.222	21.721
Overige bedrijfsopbrengsten	15	35.851	25.734
Som der bedrijfsopbrengsten		644.024	607.903
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	16	305.276	297.396
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	17	43.386	42.397
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	18	485	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	19	68.441	69.066
Overige bedrijfskosten	20	208.795	182.992
Som der bedrijfslasten		626.383	591.851
BEDRIJFSRESULTAAT		17.641	16.052
Financiële baten en lasten	21	-9.506	-10.553
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING		8.135	5.499
Resultaat deelneming	22	800	228
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN		8.935	5.727
Belastingen		19	-6
RESULTAAT BOEKJAAR		8.954	5.721

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018

	Ref.	2018		2017	
		€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			17.641		16.052
Aanpassingen voor:					
- mutaties eigen vermogen		0		-137	
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	1,2	43.386		42.387	
- cumulatieve herwaardering Noorderbreedte	2	485		-308	
- mutaties voorzieningen	10	-3.625		-7.837	
			40.246		34.105
Veranderingen in werkkapitaal:					
- voorraden	4	1.205		-723	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	-8.196		25.982	
- vorderingen	7	9.780		7.848	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot	6	6.754		-10.585	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	12	142		14.298	
			9.685		36.820
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			67.572		86.977
Ontvangen interest	20	174		201	
Overige opbrengsten financiële vaste activa	20	0		-844	
Betaalde interest	20	-9.680		-9.910	
Vennootschapsbelasting		19		-6	
Resultaat deelneming	20	800		228	
			-8.687		-10.331
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			58.885		76.646
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings materiële vaste activa	2	-34.513		-39.415	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	1.929		1.375	
Investerings immateriële vaste activa	1	-731		-2.065	
Investerings in overige financiële vaste activa	3	0		0	
Desinvesteringen overige financiële vaste activa	3	-404		1.711	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-33.719		-38.394
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	11	11.000		6.400	
Aflossing langlopende schulden	11	-23.449		-20.894	
Kortlopend bankkrediet	12	-3.663		297	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-16.112		-14.197
Mutatie geldmiddelen			9.054		24.055
Stand geldmiddelen per 1 januari	8		22.913		-1.142
Stand geldmiddelen per 31 december	8		31.967		22.913
Mutatie geldmiddelen			9.054		24.055

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Zorgpartners Friesland is statutair (en feitelijk) gevestigd te Leeuwarden, op het adres Henri Dunantweg 2. De belangrijkste activiteiten binnen de groep zijn het verplegen, verzorgen en doen behandelen van personen in de ruimste zin van het woord. Stichting Zorgpartners Friesland is het hoofd van de groep 'Zorgpartners Friesland' en houdt de aandelen van de ziekenhuizen Medisch Centrum Leeuwarden B.V. te Leeuwarden en Tjongerschans B.V. te Heerenveen. Tevens houdt Stichting Zorgpartners Friesland de aandelen van ouderenzorginstelling Noorderbreedte B.V. te Leeuwarden.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 655, BW 2 Titel 9.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijziging zoals hierna uiteengezet.

Vergelijkende cijfers

Besloten is om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering waarbij een component groot onderhoud wordt onderkend vanaf het moment dat groot onderhoud is gepleegd (geldt voor Tjongerschans B.V. en Noorderbreedte B.V. in navolging op Medisch Centrum Leeuwarden B.V. in 2017). De reden voor deze stelselwijziging is gelegen in het verbeterde inzicht dat de jaarrekening daardoor geeft, wat onder meer blijkt uit de internationale opvattingen waar een voorziening voor kosten van groot onderhoud niet is toegestaan. Tevens wordt de methode van componentenbenadering (steeds) vaker gebruikt in de sector. Derhalve is besloten over te gaan van de methode van de onderhoudsvoorziening op de methode van de componentenbenadering. Deze stelselwijziging is retrospectief verwerkt.

Op basis van de aanpassingen is het vermogen per 1 januari 2017 herkend. De impact van de herrubriceringen voor Tjongerschans B.V. op de vergelijkende cijfers betreffen: materiële vaste activa (stijging: € 305.000), voorzieningen (daling: € 1.150.000), eigen vermogen (stijging: € 1.455.000), afschrijvingen (stijging: € 15.000) en resultaat (stijging: 308.000). De impact van de herrubriceringen voor Noorderbreedte B.V. op de vergelijkende cijfers betreffen: materiële vaste activa (stijging: € 733.000), voorzieningen (daling: € 1.883.000), eigen vermogen (stijging: € 2.616.000), afschrijvingskosten en resultaat (stijging: 1,078.000). Voor Stichting Zorggroep Noorderbreedte geconsolideerd is het vergelijkende cijfer van het eigen vermogen derhalve € 4,1 mln. hoger.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie, en vereisen een aantal schattingen en veronderstellingen:

- voorzieningen voor reorganisatie
- voorziening medische aansprakelijkheid
- omzetbepaling DBC-zorgproducten en overige zorgproducten inclusief bepaling onderhanden werk en validatievoorziening

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Zorgpartners Friesland zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. Dit betreft de volgende vennootschappen:

- Stichting Zorgpartners Friesland
- Stichting Trombosedienst Noord
- Stichting Hermes
- Medisch Centrum Leeuwarden B.V.
- Centrum voor Obesitas Nederland B.V.
- Noorderbreedte B.V.
- Tjongerschans B.V.
- SenD B.V.

Zorgpartners Friesland

De financiële gegevens van de in de consolidatie betrokken rechtspersonen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekeningen opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. SenD B.V. is voor 51% opgenomen, evenredig aan het belang daarin. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Stichting Zorgpartners Friesland.

Gegevens van geconsolideerde maatschappijen die andere grondslagen hanteren, zijn omgerekend naar de grondslagen van de rechtspersoon. Alleen wegens gegronde en in de toelichting vermelde redenen zijn in de geconsolideerde jaarrekening afwijkende grondslagen gehanteerd. In 2018 is hiervan geen sprake en zijn geen afwijkende grondslagen gehanteerd.

Verbonden rechtspersonen

Alle groepsmaatschappijen evenals de deelnemingen toegelicht onder de toelichting op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties tussen groepsmaatschappijen worden in de consolidatie geëlimineerd. Onderlinge transacties hebben hoofdzakelijk betrekking op de doorberekening van ondersteunende diensten vanuit de groepsstaven en vergoedingen uit hoofde van activiteiten op het gebied van vastgoed en financiering.

Stichting Zorgpartners Friesland heeft de volgende verbonden stichtingen en vennootschappen die niet in de consolidatie zijn betrokken:

- Kijlstra Zorggroep B.V. te Drachten (ambulancevervoer). Eigen vermogen 5 mln en resultaat 0,3 mln volgens de jaarrekening 2017.
- Poliklinische Apotheek Leeuwarden B.V. (PAL). Eigen vermogen 1,2 mln en resultaat 0,2 mln volgens de jaarrekening 2017.
- Apotheek De Tjonger Beheer B.V. Eigen vermogen 0,00 mln en resultaat 0,00 mln volgens de jaarrekening 2017.
- Apotheek De Tjonger B.V. Eigen vermogen 0,00 mln en resultaat 0,00 mln volgens de jaarrekening 2017.

Kijlstra is een 20% deelneming van Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en PAL is een 50% deelneming van Medisch Centrum Leeuwarden B.V. Apotheek De Tjonger Beheer B.V. en Apotheek De Tjonger B.V. zijn deelnemingen van De Tjongerschans B.V. waarop geen beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend.

Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst- en verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van Stichting Zorgpartners Friesland.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief.

In het geval dat belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

In het geval dat de betaling van de kostprijs van een materieel vast actief plaatsvindt op grond van een langere dan normale betalingstermijn, wordt de kostprijs van het actief gebaseerd op de contante waarde van de verplichting.

In het geval dat materiële vaste activa worden verworven in ruil voor een niet-monetair actief, wordt de kostprijs van het materieel vast actief bepaald op basis van de reële waarde voor zover de ruiltransactie leidt tot een wijziging in de economische omstandigheden en de reële waarde van het verworven actief of van het opgegeven actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

Zorgpartners Friesland

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgings- of vervaardigingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op bedrijfsterreinen en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen : 2,5-5%
- Machines en installaties: 5-10%
- Andere vaste bedrijfsmiddelen : 10-20 %
- Kosten van ontwikkeling: 10-20%.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als eenmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de investeringen.

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd en wordt voor het aandeel in de verliezen van de deelneming een voorziening gevormd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het kopje Financiële Instrumenten.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Kapitaalbelangen die niet worden aangemerkt als deelneming worden onder de effecten gerubriceerd.

Vaste activa – bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Noorderbreedte Bv heeft de realiseerbare directe opbrengstwaarde bij verkoop en de contante waarde van de toekomstige kasstromen van haar zorgvastgoed benaderd op het niveau van de kasstroomgenererende eenheden, en vergeleken met de boekwaarde van het vastgoed en de overige met de bedrijfsvoering samenhangende activa per 31 december 2018.

De realiseerbare directe opbrengstwaarden van vaste activa waarvan het voornemen bestaat deze te verkopen, zijn ontleend aan taxaties door onafhankelijke taxateurs of bepaald aan de hand van het vastgoedreken model.

Bij de bepaling van de contante waarde van de toekomstige kasstromen voor de care is in verband met de onzekerheden over de definitieve uitwerking van de beleidsvoornemens, de temporisering van de maatregelen, de gevolgen daarvan voor de omvang van de cliëntenpopulatie, de mogelijkheden tot externe verhuur van vrijgekomen appartementen e.d. met de volgende schattingen gewerkt:

- Door tijdige anticipatie op de transitie houdt Noorderbreedte BV de kwalitatief goede omzet van zwaardere ZZP's op peil;
- Het verloop voor reeds aanwezige cliënten ZZP 1 tm 4 is gebaseerd op ervaringscijfers, (voorgenomen) beleid en de ingangsdata rond de uitfasering van ZZP1 tm 4;
- Er wordt rekening gehouden met een geringe verschuiving van ZZP5 naar ZZP7 en ELV conform meerjarenplan;
- Er is geen tariefkorting ingerekend;
- De basis voor de huurbaten zijn de vastgestelde huren conform standenregister waarin rekening is gehouden met het woningpuntenstelsel;
- De ingerekende leegstand bedraagt voor de WLZ 2-3%, voor de GRZ 20% en voor de extramurale verhuur 5%.

Zorgpartners Friesland

Belangrijke overige veronderstellingen die zijn gehanteerd bij de benadering van de contante waarde van de kasstromen zijn:

- Voor het care vastgoed zijn de kasstroomgenererende eenheden in eerste instantie uitgesplitst naar de hoofdindeling commercieel, wtz en overig vastgoed. Vervolgens is een indeling naar regio's gemaakt, waarbij vervolgens specifieke doelgroepen weer als aparte kasstroomgenererende eenheid wordt beschouwd;
- Een totale levensduur van het vastgoed van gemiddeld 40 jaar, met een midlife update na 20 jaar;
- Het zorgvastgoed kent een restwaarde die gelijk is aan nihil of aan de waarde van de grond;
- Productie ontwikkeling op basis van meerjarenplan en een kostenontwikkeling gebaseerd op de verwachte inflatie, waarbij zowel personeelskosten als overige bedrijfskosten flexibel zijn en meebewegen met de geleverde zorg;
- Uit de meerjarenbegroting afgeleide kasstromen voor de jaren 2019 tot en met 2022, en genormaliseerde trendmatige kasstromen vanaf 2022 tot aan einde verwachte gebruiksduur;
- Vervangingsinvesteringen tot het niveau dat noodzakelijk wordt geacht om het betreffende vastgoed tot aan het einde levensduur in gebruik te houden;
- Een disconteringsvoet van 4,89% voor het vastgoed in gebruik bij Noorderbreedte BV. De disconteringsvoet is bepaald op basis van het gemiddelde van de externe vermogenskosten en het gewenste rendement op het eigen vermogen.

Het verschil tussen de boekwaarde per 31 december 2018 en de contante waarde van de toekomstige kasstromen bedraagt € 0,5 mln. voor de voor verkoop beschikbaar gestelde verhuurappartementen (7) bij Westerpoort. In overeenstemming met de bepalingen van Hoofdstuk 121 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is dit verschil in mindering gebracht op de boekwaarden van de desbetreffende activa ultimo 2018.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voorraden

Voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs op basis van FIFO-methode onder aftrek van een voorziening voor incourantheid op basis van ervaringcijfers.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten en afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de instelling gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn, indien een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen en het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Na de eerste opname (tegen reële waarde) worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderv verliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Afgeleide financiële instrumenten

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op basis van kostprijs hedge accounting.

Bij kostprijs hedge accounting vindt eerste waardering plaats tegen reële waarde. Zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, vindt geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst- en verliesrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de resultatenrekening verwerkt. Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting past de instelling de kostprijs van dit actief aan met de afdekkingsresultaten die nog niet in de resultatenrekening zijn verwerkt. Een verlies voor het percentage groter dan de omvang van het afgeleide instrument ten opzichte van de afgedekte positie wordt op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de resultatenrekening verwerkt.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, worden de afdekkingsrelaties beëindigd. De cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de resultatenrekening was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst- en verliesrekening.

De instelling documenteert de hedgerelaties in specifieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van effectieve hedges respectievelijk dat er geen sprake is van overhedges.

Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', aflopen of worden verkocht of wanneer de instelling niet langer kiest voor hedge accounting wordt hedge accounting beëindigd. De tot dat moment in het vermogen verantwoorde resultaten blijven in het eigen vermogen uitgesteld tot het moment dat de toekomstige transactie plaatsvindt. Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, worden de in het eigen vermogen uitgestelde cumulatieve hedgeresultaten naar de resultatenrekening gebracht.

Periodiek wordt de effectiviteit van de hedgerelaties getoetst door vergelijking van de cumulatieve reëlewaardewijziging van de afgedekte positie met de cumulatieve waardewijzigingen van de afgeleide instrumenten. De laagste van de cumulatieve waardewijziging van de afgedekte positie en de cumulatieve waardewijziging van de afgeleide instrumenten wordt in de herwaarderingsreserve uitgesteld.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt gewaardeerd tegen de opbrengstwaarde of de vervaardigingsprijs, zijnde de afgeleide verkoopwaarde van de reeds bestede verrichtingen. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's / DBC-zorgproducten die ultimo boekjaar openstonden. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht. Voor eventuele sectoriale onzekerheden verwijzen wij naar de toelichting "Specifieke aandachtspunten omzet in de jaarrekening 2018", welke tevens is opgenomen in de grondslagen.

Vorderingen

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. (Door toepassing van de effectieve rentemethode worden transactiekosten als onderdeel van de amortisatie in de winst- en verliesrekening verwerkt). De vervolgwaaardering van vorderingen is tegen geamortiseerde kostprijs (indien geen sprake van agio/disagio of transactiekosten dan geamortiseerde kostprijs gelijk aan nominale waarde). Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid, die volgens de statische methode op basis van ouderdom van de vorderingen wordt bepaald.

Een vordering uit hoofde van financieringstekorten of een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangen voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZI).

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Voorzieningen (algemeen)

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief op de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Personele voorzieningen worden, indien het effect van de tijds waarde van geld materieel is, gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. Hierin zijn de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden niet betrokken.

De rekenrente is aangepast van 1,5% in 2017 naar 1,6% in 2018.

Zorgpartners Friesland

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud wordt gevormd voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van panden en installaties, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan. De voorziening is gebaseerd op nominale waarde. Voor Medisch Centrum Leeuwarden B.V. is vanaf 2016, met terugwerkende kracht, niet langer sprake van een voorziening groot onderhoud. Voor Tjongerschans B.V. en Noorderbreedte B.V. is vanaf 2017, met terugwerkende kracht niet langer sprake van een voorziening groot onderhoud. Groepsmaatschappij Stichting Hermes heeft ultimo 2018 nog een voorziening groot onderhoud.

Voorziening persoonlijk budget levensfase (zonder toerekening aan jaren)

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PLB) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO-verplichting, onder meer in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de verplichting inzake niet opgenomen PLB-uren (reguliere rechten), vermeerderd met de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PLB-uren (specifieke overgangsregeling). De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans en leeftijd. De disconteringsvoet is aangepast van 1,5% in 2017 naar 1,6% in 2018, waarbij de rentelast is verwerkt in de dotatie aan de voorziening.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De disconteringsvoet is aangepast van 1,5% in 2017 naar 1,6% in 2018, waarbij de rentelast is verwerkt in de dotatie aan de voorziening.

Voorziening reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan heeft gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming. Er is ten behoeve van de reorganisatie van Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Noorderbreedte B.V. een voorziening gevormd ter dekking van deze reorganisatiekosten.

Voorziening belastingverplichting

Vanuit de kortlopende schulden is een langlopende verplichting jegens de belastingdienst overgebracht naar de voorzieningen. Het betreft hoofdzakelijk bedragen die gereserveerd zijn in het kader van de herziening van pro rata verrekeningen. Een herziening in dit verband ziet voor vastgoed op 9 jaar en voor roerende zaken op een periode van 4 jaar.

Voorziening medische aansprakelijkheid

De voorziening medische aansprakelijkheid dekt de verwachte kosten inzake medische aansprakelijkheid voor in het boekjaar gemelde claims. De voorziening wordt berekend op basis van het eigen behoud zoals dat door de medische aansprakelijkheidsverzekeraar per boekjaar is bepaald.

Voorziening financieringsrisico's

De voorziening financieringsrisico's heeft als doel om de verwachte onjuiste facturen van het afgelopen boekjaar te voorzien om derhalve een juist beeld van de gerealiseerde omzet weer te geven. Voor de bepaling van de voorziening wordt gebruik gemaakt van de handreiking rechtmatigheidscontroles (het Self Assessment 2018). Doordat de uitvoering van de rechtmatigheidscontroles medio 2019 afgerond dient te zijn, wordt voor de bepaling van de hoogte gebruik gemaakt van de tussentijdse realisatie per controlepunt vanuit de controle. Indien een controlepunt nog niet onderhanden is, wordt het foutpercentage van het controlepunt 2017 berekend over de massa van jaar 2018.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, die gelijk is aan de nominale waarde. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden hersteld en aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterstel toegepast.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Specifieke aandachtspunten Jaarrekening 2018 medisch specialistische zorg

Inleiding

De landelijke onzekerheden met betrekking tot de omzetverantwoording voor instellingen voor medisch specialistische zorg (ziekenhuizen, UMC's en ZBC's) zijn de afgelopen jaren verder verminderd. Sinds het jaar 2012 is sprake van landelijke onzekerheden rondom de omzetverantwoording. De resterende in de jaarrekeningen 2018 van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten voor Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. hebben betrekking op:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2017;
2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2018;
3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar en afwikkeling oude jaren;
4. Overgangsregeling kapitaallasten
5. Overige (lokale) onzekerheden.

Bij de omzetbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in 5.1.4 van deze jaarrekening. Hierbij zijn de uitkomsten van het aanvullend omzetonderzoek 2018 meegenomen en is de "Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek 2018 Medisch Specialistische Zorg" gevolgd.

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2017;

Medisch Centrum Leeuwarden B.V. heeft de over de uitkomsten van het zelfonderzoek 2017 en eerdere jaren finale overeenstemming bereikt met de zorgverzekeraars. De uitkomsten van de onderhandelingen hierover met de zorgverzekeraars zijn verwerkt in deze jaarrekening en dit heeft niet geleid tot materiële wijzigingen van de in de jaarrekening 2017 opgenomen nuanceringen.

2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2018

De NFU, NVZ en ZN hebben in 2018 een Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek MSZ 2018 gepubliceerd. Door de NZa is niet bevestigd dat deze handreiking in overeenstemming is met publiekrechtelijke regelgeving, waarmee een inherent risico blijft bestaan. Deze rechtmatigheidscontroles worden beoordeeld door de representerende zorgverzekeraars. Op basis van dit oordeel zullen alle verzekeraars gezamenlijk over de rechtmatigheid van de facturatie 2018 concluderen.

De instellingen verrichten op basis van een risicoanalyse onderzoek naar de risico's die voor Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. materieel zijn. In deze risicoanalyses zijn de uitkomsten van eerder uitgevoerde aanvullende omzetonderzoeken en beschikbare overige in- en externe controles betrokken. Ook is een inschatting gemaakt van de DCM-controles over 2018 op basis van eigen tooling en schattingen.

Daarnaast is Medisch Centrum Leeuwarden B.V. bezig op basis van deze handreiking een onderzoek inzake 2018 uit te voeren. De voorlopige uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van deze jaarrekening en het inschatten van de risico's die voortvloeien uit geconstateerde onjuiste registraties en/of declaraties, rekening houdende met de contractafspraken met zorgverzekeraars. Naar verwachting zal Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. de definitieve rapportage vóór 1 juli 2019 aan de representerende zorgverzekeraars aanleveren en volgt voor 31 december 2019 uitsluitel over dit onderzoek. Dit kan naar verwachting van de raad van bestuur van Medisch Centrum Leeuwarden B.V. leiden tot niet-materiële, nagekomen baten of lasten. Waar nodig zijn nuanceringen geboekt.

Doelmatigheidscontroles over 2018 zullen door de zorgverzekeraars nog uitgevoerd worden. Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. gaan er van uit dat dit geen materieel financieel effect met terugwerkende kracht heeft. De NZa heeft in het landelijk overleg echter niet bevestigd dat dit een terechte aanname is, dus deze onzekerheid blijft vooralsnog bestaan. Privaatrechtelijk hebben Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. geen afspraken terzake gemaakt met verzekeraars, anders dan verwerking van de aandachtspunten zoals opgenomen in het landelijke omzetonderzoek en het bepalen van de toekomstige handelswijze op nieuwe doelmatigheidsaspecten.

De uit de genoemde werkzaamheden en controles voortvloeiende beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten is verwerkt in deze jaarrekening.

3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar en afwikkeling oude jaren;

Medisch Centrum Leeuwarden BV en Tjongerschans B.V. hebben met de zorgverzekeraars voor 2018 schadelastafspraken op basis van plafonddafspraken en P^oQ afspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2018 heeft plaatsgevonden op basis van een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2018 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording en rekening houdend met de verwachte effecten van het rechtmatigheidsonderzoek. Deze correcties zijn conform de Handreiking omzetverantwoording op de omzet 2018 in mindering gebracht en verwerkt als voorziening per ultimo 2018 of in mindering gebracht op het onderhanden werk. De uiteindelijke uitkomsten zullen later blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt.

4. Overgangsregeling kapitaallasten

Tjongerschans B.V. heeft op basis van de beleidsregel Garantieregeling kapitaallasten 2013–2016 (BR/CU–2139) en de door de NZa beschikbaar gestelde formulieren in 2017 een herberekening gedaan en geconcludeerd dat over de jaren 2013 – 2015 recht heeft op suppletie. De formulieren zijn in de loop van 2017 met succes ingediend bij de NZa en eind 2017 is de definitieve beschikking ontvangen van de NZa.

5. Overige (lokale) onzekerheden

Effecten op afspraken met zorgverzekeraars over het jaar 2018, als gevolg van substitutie, concentratie en spreiding van zorg, zijn in jaarrekening 2018 verwerkt. Mogelijke toekomstige effecten zijn nog onbekend en derhalve niet opgenomen.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de winst–en–verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst–en–verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst–en–verliesrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenen

De groepsmaatschappijen binnen de groep 'Zorgpartners Friesland' hebben voor de werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Pensioenpremies worden voor de helft door de werkgever betaald en voor de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. Ultimo januari 2019 bedroeg de actuele dekkingsgraad 99,2% (beleidsdekkingsgraad 101%). Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 124,8%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 10 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Zorgpartners Friesland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Zorgpartners Friesland heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa en effecten.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de groep zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door de groep gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst- en verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de groep voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst- en verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief. Een krediet afgesloten tegen een lagere rente dan de marktrente, wordt als schuld in de balans opgenomen waarbij waardering plaatsvindt zoals opgenomen onder Financiële instrumenten. Het verschil tussen het hogere ontvangen bedrag van het krediet en de boekwaarde bij eerste verwerking betreft het voordeel als gevolg van de lagere rente. Dit voordeel wordt verwerkt als overheidssubsidie.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reëlewaarde-hedges of kasstroomhedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten. Kasstromen uit financiële derivaten waarbij hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) hebben de groepsmaatschappijen zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingspecifieke (sectorale) regels.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Kosten van ontwikkeling	23.480	25.158
Totaal immateriële vaste activa	<u>23.480</u>	<u>25.158</u>
<i>Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Boekwaarde per 1 januari	25.158	26.014
Bij: investeringen	1.640	2.065
Af: afschrijvingen	3.318	2.921
Boekwaarde per 31 december	<u>23.480</u>	<u>25.158</u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht.

2. Materiële vaste activa

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	273.929	282.890
Machines en installaties	35.379	36.165
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	62.608	69.409
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	16.725	9.055
Totaal materiële vaste activa	<u>388.641</u>	<u>397.519</u>
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Boekwaarde per 1 januari	397.519	398.637
Bij: investeringen	34.513	39.415
Af: afschrijvingen	40.068	39.466
Af: bijzondere waardeverminderingen	485	-308
Af: desinvesteringen	2.838	1.375
Boekwaarde per 31 december	<u>388.641</u>	<u>397.519</u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht.

De vaste activa zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen.

De vergelijkende cijfers van de materiële vaste activa zijn aangepast met € 1.040.000 wegens een stelselwijziging met betrekking tot de onderhoudsvoorziening bij Noorderbreedte B.V. en Tjongerschans B.V.

3. Financiële vaste activa

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	1.875	1.082
Overige effecten	216	208
Overige vorderingen	766	1.163
Totaal financiële vaste activa	<u>2.857</u>	<u>2.453</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	2.453	4.164
Resultaat deelnemingen	1.257	210
Ontvangen dividend	0	-30
Verstrekke leningen / verkregen effecten	8	-132
Aflossing leningen	-398	-609
(Terugname) waardeverminderingen	1	-1.150
Boekwaarde per 31 december	<u><u>3.321</u></u>	<u><u>2.453</u></u>

Toelichting:

MCL BV heeft een deelneming in Kijlstra BV te Drachten en PAL BV te Leeuwarden met een kapitaalbelang voor resp. 20% en 50% verworven in 2009. Op deze deelnemingen kan invloed van betekenis uitgeoefend worden op zakelijk en financieel beleid en deze deelnemingen worden derhalve gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde methode. De kernactiviteiten van Kijlstra Zorggroep BV betreffen het verlenen van ambulancezorg en voor PAL BV het verstrekken van farmaceutische zorg.

Tjongerschans B.V. heeft een 50% deelneming in Apotheek de Tjonger B.V. Vanaf 1 januari 2016 is met een aantal 1e lijnsapothekers uit de regio Heerenveen e.o. een samenwerking opgezet en daarbij zijn twee vennootschappen opgericht Apotheek De Tjonger Beheer B.V en Dienst- en Poliklinische Apotheek De Tjonger Heerenveen C.V. Apotheek De Tjonger Beheer B.V. is voor 50% in eigendom van Tjongerschans B.V. en is behorend vennoot van Apotheek De Tjonger Heerenveen C.V.. Apotheek De Tjonger Heerenveen CV is voor 50% van het kapitaal in eigendom van Tjongerschans B.V. De kernactiviteiten betreffen het exploiteren van een dienstapotheek en poliklinische apotheek.

Verloopoverzicht deelnemingen:

	Waarde per 1-jan-2018	Resultaat 2018	Overige mutatie	Waarde 31-dec-18
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
PAL BV		155	621	776
Kijlstra BV	1075	96	-81	1.090
Apotheek de Tjonger B.V.	7	2		9
	<u>1.082</u>	<u>253</u>	<u>540</u>	<u>1.875</u>

Onder de overige mutaties is de aanpassing van de waardering van de deelneming PAL tegen nettovermogenswaarde en het nagekomen resultaat van 2017 van Kijlstra verwerkt.

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Medische middelen	8.458	9.666
Voedingsmiddelen	104	94
Hulpmiddelen	0	14
Kantoomiddelen	14	7
Totaal voorraden	<u>8.576</u>	<u>9.781</u>

Toelichting:

Op de voorraden is een voorziening voor incourantheid in aftrek gebracht van € 170.000,- (vorig jaar € 170.000,-).

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten (DBBC's en overige trajecten)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	55.185	50.009
Af: ontvangen voorschotten	-35.963	-39.464
Af: voorziening onderhanden werk	-3.029	-2.548
Totaal onderhanden werk	<u>16.193</u>	<u>7.997</u>

6. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot AWBZ / WLZ

	t/m 2015	2016	2017	2018	totaal
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Saldo per 1 januari	-929	2.788	5.670	0	7.529
Financieringsverschil boekjaar				1.706	1.706
Correcties voorgaande jaren	0	0	0	0	0
Betalingen/ontvangsten	0	-2.787	-5.673	0	-8.460
Subtotaal mutatie boekjaar	0	-2.787	-5.673	1.706	-6.754
Saldo per 31 december	-929	1	-3	1.706	775
				31-dec-18	31-dec-17
				€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Waarvan gepresenteerd als:					
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort				1.703	8.457
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot				928	928
				775	7.529

7. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Vorderingen op debiteuren	55.539	66.963
Vordering in verband met overschrijding WNT Norm	0	15
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	31.254	37.201
<i>Overige vorderingen:</i>		
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	0
Overige vorderingen	3.814	2.856
<i>Vooruitbetaalde bedragen:</i>		
Vooruitbetaalde kosten	4.665	4.711
<i>Nog te ontvangen bedragen:</i>		
Door te berekenen kosten	13.585	11.141
Te verrekenen met zorgverzekeraars	22.201	20.412
Vorderingen op MSB's	4.318	1.857
Totaal debiteuren en overige vorderingen	135.376	145.156

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 1.150.580,- (2017: €1.126.404).

In de overige vorderingen zijn geen bedragen begrepen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

Vorderingen zijn verpand aan de bank ten behoeve van de schulden aan kredietinstellingen, zie toelichting bij kortlopende schulden.

Van de te verrekenen met zorgverzekeraars zijn € 19.471.991 vorderingen t/m schadejaar 2017

8. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Bankrekeningen	31.873	22.798
Kassen	94	115
Totaal liquide middelen	31.967	22.913

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

9. Groepsvermogen

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kapitaal	788	788
Bestemmingsreserves	23.480	25.158
Bestemmingsfondsen	67.864	58.679
Algemene en overige reserves	<u>86.030</u>	<u>84.583</u>
Totaal groepsvermogen	<u><u>178.162</u></u>	<u><u>169.208</u></u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kapitaal	788			788
Totaal kapitaal	<u>788</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>788</u>

Wettelijke reserve ontwikkelingskosten

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Wettelijke reserve ontwikkelingskosten	25.158	0	-1.678	23.480
Totaal wettelijke reserve ontwikkelingskosten	<u>25.158</u>	<u>0</u>	<u>-1.678</u>	<u>23.480</u>

Bestemmingsreserve

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Bestemmingsreserve aanvaardbare kosten	44.760	9.185	0	53.945
Bestemmingsreserve vervanging inventaris	9.363	0	0	9.363
Bestemmingsreserve instandhouding	1.877	0	0	1.877
Bestemmingsreserve huisvesting	2.203	0	0	2.203
Bestemmingsreserve overig	476	0	0	476
Totaal bestemmingsreserve	<u>58.679</u>	<u>9.185</u>	<u>0</u>	<u>67.864</u>

Toelichting:

De vergelijkende cijfers van het eigen vermogen zijn aangepast met € 2.616.000 wegens een stelselwijziging met betrekking tot de onderhoudsvoorziening bij Noorderbreedte B.V.

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Overige algemene reserves	9.902	2.056	0	11.958
Reserve aanvaardbare kosten	74.681	-2.287	1.678	74.072
Totaal algemene en overige reserves	<u>84.583</u>	<u>-231</u>	<u>1.678</u>	<u>86.030</u>

Toelichting:

In het groepsvermogen is inbegrepen het minderheidsbelang in SenD B.V.(49%) ad. 22.000,- (2017: 22.000,-)

De vergelijkende cijfers van het eigen vermogen zijn aangepast met € 1.455.000 wegens een stelselwijziging met betrekking tot de onderhoudsvoorziening bij Tjongerschans B.V.

Met ingang van 2016 moet een wettelijke reserve gevormd worden voor de intern ontwikkelde immateriële vaste activa, deze wordt via de overige mutaties gevormd uit de reserve aanvaardbare kosten.

10. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-2018	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-2018
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
- groot onderhoud	709	0	489	0	220
- reorganisatie	4.334	1.785	1.007	1.205	3.907
- persoonlijk budget levensfase	30.599	8.263	6.503	0	32.359
- jubileumverplichtingen	6.762	325	424	0	6.663
- belasting verplichting	998	11	105	34	870
- financieringsrisico's	7.653	2.767	5.547	2.031	2.842
- medische aansprakelijkheid	1.412	812	243	0	1.981
Totaal voorzieningen	52.467	13.963	14.318	3.270	48.842

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-2018
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	14.843
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	33.999
hiervan > 5 jaar	6.567

Toelichting:

De vergelijkende cijfers van de voorzieningen zijn aangepast met €3.033.000 wegens een stelselwijziging met betrekking tot de onderhoudsvoorziening

11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Schulden aan banken	250.037	228.735
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	250.037	228.735

Het verloop is als volgt weer te geven:

	2018	2017
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Stand per 1 januari	249.522	264.412
Bij: nieuwe leningen	49.000	6.400
Af: aflossingen	23.449	21.290
Stand per 31 december	275.073	249.522
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	25.036	20.787
Stand langlopende schulden per 31 december	250.037	228.735

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	25.036	20.787
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	250.037	228.735
hiervan > 5 jaar	157.360	150.804

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

12. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Schulden aan banken	0	3.663
Schulden inzake opgenomen investeringskrediet	0	38.000
Crediteuren	23.420	17.576
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar langlopende leningen	25.036	20.787
Belastingen en premies sociale verzekeringen	13.988	13.208
Schulden terzake pensioenen	847	626
Nog te betalen salarissen	958	278
Schulden uit hoofde van honorariumplafond	67	67
<i>Overige schulden:</i>		
Schulden aan Medisch Specialistische Bedrijven	12.234	13.713
<i>Nog te betalen kosten:</i>		
Nog te betalen bedragen	6.456	6.745
<i>Vooruitontvangen opbrengsten:</i>		
Vooruitontvangen bedragen	588	270
Vakantiegeld	10.061	9.763
Vakantiedagen	5.357	5.103
<i>Overige overlopende passiva:</i>		
Overige schulden	9.160	20.290
Te betalen aan zorgverzekeraars	22.652	18.007
Totaal overige kortlopende schulden	<u>130.824</u>	<u>168.096</u>

Van nog te betalen bedragen zijn € 15.870.461 schulden aan zorgverzekeraars t/m schadejaar 2017.

Toelichting:

Op 26 september 2012 hebben de kredietnemers stichting Zorgpartners Friesland, Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte een clubdealovereenkomst gesloten met een bankenconsortium bestaande uit de Rabobank te Leeuwarden en de ING Bank. De clubdealovereenkomst is afgesloten voor het aantrekken van langlopende financiering tot en met juni 2019 en het verkrijgen van een werkkapitaalafaciliteit.

Sichting Zorgpartners Friesland heeft, gezamenlijk met de andere kredietnemers, een kredietfaciliteit in rekening courant van EUR 50 miljoen (2017: EUR 50 miljoen) gelijkelijk verdeeld over beide banken, Rabobank Leeuwarden Noordwest-Friesland en ING bank.

Rabobank Nederland handelt als de zekerheden agent. De gegeven zekerheden, mede voor de kredietfaciliteit, zijn:

- Akte van Hypotheek, groot € 370 miljoen aan de gezamenlijke hypotheeknemers Rabobank te Utrecht (zekerhedenagent voor het bankenconsortium) en de stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector te Utrecht;
- Verpanding van vorderingen, verpanding van huurvorderingen en verpanding van roerende zaken;
- Negatieve Pledge/ Pari Passu en Cross Default verklaring;
- Balans solvabiliteitsratio van 20% en Debt Service Cover Ratio van 1,3.

Stichting Zorgpartners Friesland, MCL B.V. en Noorderbreedte B.V. hebben zich onderling hoofdelijk aansprakelijk gesteld jegens de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Financiële instrumenten

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen.

Leningen met een vast rentepercentage over de looptijd van de rentevastperiode, hebben een renterisico bij herfinanciering.

Leningen met een variabel rentepercentage, waaronder leningen opgenomen in de clubdealovereenkomst, heeft Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met de Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte onder andere afgesproken dat ten minste 75% van het renterisico moet worden afgedekt. Hiervoor heeft de organisatie in december 2014 met de consortiumbanken een raamovereenkomst derivaten afgesloten. Stichting Zorgpartners Friesland past kostprijs-hedge-accounting toe. De afgesloten renteswaps ultimo 2018 hebben een hedge(relatie) die effectief is, er is geen sprake van overhedging. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie. De marktwaarde van de derivaten per ultimo 2018 bedraagt -/- € 2,8 mln. De gemaakte afspraken met de financiers, die aan de swap ten grondslagen liggen, minimaliseren de rentegevoeligheid van de financiering (voor het gedeelte waarvoor de swap is afgesloten). De organisatie heeft geen margin call afspraken gemaakt, derhalve loopt het geen liquiditeitsrisico. Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte heeft een hypothecaire zekerheid verstrekt aan de banken en het Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Kredietrisico

Stichting Zorgpartners Friesland handelt voornamelijk met kredietwaardige partijen. Tevens heeft Stichting Zorgpartners Friesland richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt de groep voortdurend haar vorderingen en hanteert de groep een strikte aanmaningsprocedure. Voor het mogelijke kredietrisico is een voorziening opgenomen. Met verwijzing naar de post 'debiteuren en overige vorderingen' in de toelichting op de balans. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor de groep beperkt.

Op basis van onze interne eisen is de swap afgesloten bij een consortium van twee banken (Rabobank en ING) die voldoen aan de minimum eis van een A-rating.

Marktrisico / liquiditeitsrisico

Het toegepaste treasurybeleid binnen Stichting Zorgpartners Friesland is vastgelegd in het Treasurystatuut en past binnen de door de overheid, de NZa en WfZ gestelde kaders. Binnen Stichting Zorgpartners Friesland heeft treasury als doelstelling de financiële middelen en de gerelateerde risico's van de organisatie optimaal te beheren ter ondersteuning van het primaire proces van de organisatie (het leveren van zorg), zodat de financiële continuïteit gehandhaafd blijft en mede daardoor de continuïteit van de bedrijfsvoering.

15. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Stichting Zorgpartners Friesland, MCL B.V. en Noorderbreedte B.V. hebben zich onderling hoofdelijk aansprakelijk gesteld jegens de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Het nog uit te keren wachtgeld bedraagt € 50.679,-

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2018 is het mbi-omzetplafond door de NZa vastgesteld op EUR 22.542 miljoen (prijsniveau 2018).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2017 en 2018. Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. zijn niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de stichting per 31 december 2018.

Huurverplichtingen:

De met derden aangegane huurverplichtingen van onroerende zaken bedraagt in totaal € 612.692,-

De resterende looptijd van de verschillende huurcontracten varieert, met een maximale looptijd van 2,5 jaar

Leaseverplichting :

Leaseverplichtingen 2019 t/m 2023 € 113.076,-

Inkoopverplichtingen

Langlopende inkoopverplichtingen 2019 t/m 2025 € 15.157.884

Verzekeringsverplichting

Als gevolg van de SOLVENCY regels bestaat de verplichting tot bijstorting indien het eigen vermogen van verzekeraar Medirisk onder een bepaald niveau komt. Het te betalen bedrag per lid wordt bepaald aan de hand van het premieaandeel in het totaal van de leden. Indien er in de toekomst geen overheidsmaatregelen genomen worden, zullen extra stortingen niet nodig zijn.

Obligo

Conform de voorwaarden in het Reglement van Deelneming van het Waarborgfonds van de Zorgsector (WfZ) heeft Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met Medisch Centrum Leeuwarden BV, Noorderbreedte BV en Tjongerschans BV, een obligoverplichting van 3 % van de restschuld van de door het WfZ geborgde leningen. Deze obligo is door het WfZ inroepbaar ingeval het risicovermogen van het WfZ minder dan het garantieniveau bedraagt. Ultimo 2018 bedraagt deze obligoverplichting voor Zorgpartners Friesland € 3,8 mln.

MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruitbe- talingen op immateriële activa	Totaal
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Stand per 1 januari 2018						
- aanschafwaarde	0	29.477	0	0	0	29.477
- cumulatieve afschrijvingen	0	4.319	0	0	0	4.319
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>0</u>	<u>25.158</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>25.158</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	0	1.640	0	0	0	1.640
- afschrijvingen	0	3.318	0	0	0	3.318
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>-1.678</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-1.678</u>
Stand per 31 december 2018						
- aanschafwaarde	0	31.117	0	0	0	31.117
- cumulatieve afschrijvingen	0	7.637	0	0	0	7.637
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>0</u>	<u>23.480</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>23.480</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0,0%	10% en 20%	0,0%	0,0%	0,0%	

MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en voortuitbetalingen op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Stand per 1 januari 2018						
- aanschafwaarde	405.755	74.298	180.004	9.104	0	669.161
- cumulatieve afschrijvingen	122.865	38.133	110.595	49	0	271.642
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>282.890</u>	<u>36.165</u>	<u>69.409</u>	<u>9.055</u>	<u>0</u>	<u>397.519</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	8.623	3.295	8.749	13.846	0	34.513
- in gebruik genomen activa	2.461	1.073	626	-4.160	0	0
- afschrijvingen	18.964	5.154	15.948	2	0	40.068
- bijzondere waardeverminderingen	485	0	0	0	0	485
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- herrubricering MVA aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
- herrubricering MVA cum. afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
- aanschafwaarde	0	0	16.042	0	0	16.042
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	16.042	0	0	16.042
- <i>desinvesteringen</i>						
- aanschafwaarde	596	0	1.526	2.014	0	4.136
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	1.298	0	0	1.298
per saldo	<u>596</u>	<u>0</u>	<u>228</u>	<u>2.014</u>	<u>0</u>	<u>2.838</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-9.856</u>	<u>-1.859</u>	<u>-7.427</u>	<u>11.830</u>	<u>0</u>	<u>-7.908</u>
Stand per 31 december 2018						
- aanschafwaarde	416.243	78.666	171.811	16.776	0	683.496
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	142.314	43.287	109.203	51	0	294.855
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>273.929</u>	<u>35.379</u>	<u>62.608</u>	<u>16.725</u>	<u>0</u>	<u>388.641</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0%, 2,5%, 5%	5%, 10%	10%, 20%	0,0%	0,0%	

MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Vorderingen op overige verbonden maatschappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	Overige effecten	Vordering op grond van compensatiere geling	Overige vorderingen	Totaal
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Boekwaarde per 1 januari 2018		1.082	0				208	0	1.164	2.454
Resultaat deelnemingen		783	0							783
Voorziening deelneming		9	0							9
Verstrekke leningen / verkregen effecten			0				8		-9	-1
Ontvangen dividend / aflossing leningen	0	1	0	0	0				-389	-388
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>0</u>	<u>1.875</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>216</u>	<u>0</u>	<u>766</u>	<u>2.857</u>

Zorgpartners Friesland geconsolideerd

Overzicht langlopende schulden ultimo 2018

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale loop- tijd	Soort lening	Werk- lijke rente	Restschuld 31 december 2017	Nieuwe leningen in 2018	Aflossing in 2018	Restschuld 31 december 2018	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2018	Aflos- sings- wijze	Aflossing 2019	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
BNG	1994	1.600	30	onderhandse	1,77%	586		79	507	88	6	annuitair	81	gemeente garantie
BNG	1991	1.797	30	onderhandse	6,60%	564		124	440	-	3	annuitair	134	gemeente garantie
ING	2006	5.471	19	onderhandse	2,07%	2.304		288	2.016	576	7	lineair	288	hypotheek
Kollumerland	1994	3.267	41	onderhandse	1,95%	2.188		102	2.086	1.542	17	annuitair	105	gemeente garantie
Rabobank	1984	2.224	40	onderhandse	3,25%	366		56	310	32	6	lineair	56	gemeente garantie
Kollumerland	1994	545	25	onderhandse	4,49%	72		35	37	-	1	annuitair	37	gemeente garantie
Rabobank	1998	1.948	45	onderhandse	2,15%	1.104		43	1.061	844	25	lineair	43	hypotheek
Kollumerland	1995	1.479	50	onderhandse	2,03%	1.202		33	1.169	998	27	annuitair	33	gemeente garantie
NN inv.partners	2013	12.500	30	onderhandse	2,86%	10.624		416	10.208	8.124	25	lineair	417	WfZ
NN inv.partners	2013	8.200	30	onderhandse	2,86%	6.970		274	6.696	5.330	25	lineair	273	WfZ
NN inv.partners	2013	6.800	15	onderhandse	2,09%	4.760		453	4.307	2.040	10	lineair	453	WfZ
Rabobank	2014	7.000	10	renteswap	2,95%	4.550		700	3.850	350	6	lineair	700	hypotheek
ING	2014	7.000	10	renteswap	2,95%	4.550		700	3.850	350	6	lineair	700	hypotheek
Rabobank	2014	8.500	20	renteswap	3,14%	7.013		425	6.588	4.463	16	lineair	425	hypotheek
ING	2014	8.500	20	renteswap	3,14%	7.013		425	6.588	4.463	16	lineair	425	hypotheek
Rabobank	2015	3.250	10	renteswap	2,98%	2.437		325	2.112	488	7	lineair	325	hypotheek
ING	2015	3.250	10	renteswap	2,98%	2.437		325	2.112	488	7	lineair	325	hypotheek
Rabobank	2015	11.000	20	renteswap	3,24%	9.625		550	9.075	6.325	17	lineair	550	hypotheek
ING	2015	11.000	20	renteswap	3,24%	9.625		550	9.075	6.325	17	lineair	550	hypotheek
Rabobank	2015	20.000	20	renteswap	3,23%	17.500		1.000	16.500	11.500	17	lineair	1.000	hypotheek
ING	2015	20.000	20	renteswap	3,23%	17.500		1.000	16.500	11.500	17	lineair	1.000	hypotheek
BNG	1985	6.807	40	onderhandse	6,10%	1.472		184	1.288	368	7	lineair	184	gemeente garantie
BNG	1986	9.076	40	onderhandse	5,97%	2.149		239	1.910	717	8	lineair	239	gemeente garantie
NWB	2001	4.538	20	onderhandse	5,37%	907		226	681	-	3	lineair	227	WfZ
BNG	2004	30.000	20	onderhandse	4,57%	9.750		1.500	8.250	750	6	lineair	1.500	WfZ
BNG	2004	42.500	50	onderhandse	5,01%	31.238		850	30.388	26.138	36	lineair	850	WfZ
Rabobank	2005	10.000	30	onderhandse	3,87%	6.000		333	5.667	4.000	17	lineair	333	WfZ
Rabobank	2005	5.000	25	onderhandse	1,30%	2.600		200	2.400	1.400	12	lineair	200	WfZ
NWB	2005	5.000	15	onderhandse	3,62%	1.000		333	667	-	2	lineair	333	WfZ
BNG	2005	20.000	19	onderhandse	3,34%	7.368		1.053	6.315	1.053	6	lineair	1.053	WfZ
BNG	2005	17.500	15	onderhandse	3,19%	3.500		1.167	2.333	-	2	lineair	1.167	WfZ
NWB	2006	10.000	15	onderhandse	3,42%	2.666		666	2.000	-	3	lineair	667	WfZ
BNG	2006	10.000	20	onderhandse	3,76%	4.500		500	4.000	1.500	8	lineair	500	WfZ
NWB	2004	1.800	30	onderhandse	2,04%	1.020		60	960	660	16	lineair	60	WfZ
NWB	2004	3.200	20	onderhandse	1,22%	1.120		160	960	160	6	lineair	160	WfZ
NWB	2004	3.500	36	onderhandse	2,28%	2.236		97	2.139	1.653	22	lineair	97	WfZ
Rabobank	2013	3.000	20	renteswap	3,06%	2.325		150	2.175	1.425	15	lineair	150	hypotheek
ING	2013	3.000	20	renteswap	3,06%	2.325		150	2.175	1.425	15	lineair	150	hypotheek
Rabobank	2015	3.250	10	renteswap	2,98%	2.438		325	2.113	488	7	lineair	325	hypotheek
ING	2015	3.250	10	renteswap	2,98%	2.438		325	2.113	488	7	lineair	325	hypotheek
Rabobank	2018	16.500	10	renteswap	2,40%		16.500	1.238	15.262	7.013	10	lineair	1.650	hypotheek
ING	2018	16.500	10	renteswap	2,40%		16.500	1.238	15.262	7.013	10	lineair	1.650	hypotheek
Rabobank	2018	2.500	20	renteswap	2,58%		2.500	94	2.406	1.781	20	lineair	125	hypotheek
ING	2018	2.500	20	renteswap	2,58%		2.500	94	2.406	1.781	20	lineair	125	hypotheek
Rabobank	2018	3.000	10	roll-over	0,00%		3.000	-	3.000	1.500	10	lineair	300	hypotheek
ING	2018	3.000	10	roll-over	0,00%		3.000	-	3.000	1.500	10	lineair	300	hypotheek
Bank Ned. Gemeenten	2007	20.000	20	onderhands	4,57%	10.000	-	1.000	9.000	4.000	9	lineair	1.000	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2007	20.000	40	onderhands	4,64%	15.000	-	500	14.500	12.000	29	lineair	500	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2009	3.900	40	onderhands	4,77%	3.072	-	98	2.974	2.486	31	lineair	98	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2009	8.400	15	onderhands	4,61%	3.640	-	560	3.080	280	6	lineair	560	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2010	2.900	10	onderhands	2,88%	870	-	290	580	-	2	lineair	290	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2010	330	15	onderhands	3,60%	176	-	22	154	44	7	lineair	22	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2010	3.600	20	onderhands	3,87%	2.340	-	180	2.160	1.260	12	lineair	180	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2013	2.600	5	onderhands	0,90%	130	-	130	-	-	0	lineair	-	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2013	3.000	10	onderhands	1,70%	1.575	-	300	1.275	-	4	lineair	300	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	2013	8.000	10	onderhands	1,94%	4.800	-	800	4.000	-	5	lineair	800	WfZ
ABN AMRO	2017	6.400	15	onderhands	2,65%	6.320	-	320	6.000	4.400	14	lineair	320	hypotheek
ABN AMRO	2018	5.600	15	onderhands	2,72%	-	5.000	-	5.000	3.670	14	lineair	210	hypotheek
ABN AMRO Lease	2016	1.276	10	onderhands	2,45%	1.149	-	119	1.030	399	8	annuitair	121	activum
t Diakonessenhuis	2001	726	25	onderhandse	0,81%	408		45	363	136	8	lineair	45	geen
Totaal		467.484				249.522	49.000	23.449	275.073	157.314			25.036	

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

BATEN

13. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)

De specificatie is als volgt:

	2018	2017
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	460.164	447.721
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	98.368	96.613
Opbrengsten Wmo	1.149	1.272
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg (exclusief Opleidingen)	1.593	2.066
Overige zorgprestaties	19.677	12.776
Totaal	580.951	560.448

14. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	2018	2017
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	9.939	5.707
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	17.283	16.014
Totaal	27.222	21.721

Toelichting:

De opbrengsten uit overige subsidies hebben voor € 4.462.985,- betrekking op het Nza besluit (d.d. 16 mei 2018) om Noorderbreedte, na een uitspraak vanuit het College van Beroep voor het bedrijfsleven, alsnog de incidentele middelen toe te kennen in het kader van de kwaliteitsimpuls verpleeghuizen (regeling incidentele extra kwaliteitsmiddelen 2017).

15. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	2018	2017
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
- Opbrengsten maaltijden/hotelmattige- en technische diensten	8.258	7.275
- Opbrengsten algemene/administratieve diensten	8.170	6.222
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- Detacheringen	2.180	2.253
- Vergoeding voor andere diensten	17.243	9.984
Totaal	35.851	25.734

16. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	2018	2017
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Lonen en salarissen	226.155	214.958
Sociale lasten	34.991	33.870
Pensioenpremies	19.026	18.447
Andere personeelskosten:		
Overige personeelskosten	15.069	16.972
Subtotaal	295.241	284.247
Personeel niet in loondienst	10.035	13.149
Totaal personeelskosten	305.276	297.396
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	5.059	5.085

17. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	2018	2017
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	3.318	2.921
- materiële vaste activa	40.068	39.476
Totaal afschrijvingen	43.386	42.397

Toelichting: De vergelijkende cijfers van de afschrijvingen 2017 zijn aangepast met € 15.000 in verband met stelselwijziging met betrekking tot de onderhoudsvoorziening bij Tjongerschans B.V.

18. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	485	0
Totaal	<u>485</u>	<u>0</u>

19. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kosten honorarium standaard	68.441	69.066
Totaal	<u>68.441</u>	<u>69.066</u>

20. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	24.220	18.795
Algemene kosten	37.124	30.850
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	130.737	121.006
Onderhoud en energiekosten	13.632	10.877
Huur en leasing	2.779	2.175
Dotaties en vrijval voorzieningen	303	-711
Totaal overige bedrijfskosten	<u>208.795</u>	<u>182.992</u>

Toelichting:

De vergelijkende cijfers van de algemene kosten 2017 zijn aangepast met - € 324.000 in verband met stelselwijzing met betrekking tot de onderhoudsvoorziening bij Tjongerschans. De vergelijkende cijfers van de onderhoudskosten Noorderbreedte zijn aangepast met €1.078.000. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen.

21. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Rentebaten	-174	-201
Subtotaal financiële baten	<u>-174</u>	<u>-201</u>
Rentelasten	9.680	9.910
Overige financiële lasten	0	844
Subtotaal financiële lasten	<u>9.680</u>	<u>10.754</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>9.506</u>	<u>10.553</u>

22. Resultaat deelnemingen

Resultaat deelnemingen	-800	-228
Totaal	<u>-800</u>	<u>-228</u>

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op het resultaat van de deelnemingen wordt verwezen naar het verloopoverzicht deelnemingen in de toelichting op de balans bij de financiële activa.

Honoraria accountant

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
De honoraria van de accountant over 2018 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	530	272
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	116	32
3 Fiscale advisering	30	28
4 Niet-controlediensten	36	28
Totaal honoraria accountant	<u>712</u>	<u>360</u>

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Bezoldiging toezichhoudende topfunctionarissen

1c. Toezichhoudende topfunctionarissen Zorgpartners Friesland 2018

Bedragen x € 1	MJG Wintels	JHPM van der Wijst	MA Verkerk
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	26.700	17.800	17.800
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Totaalbedrag voor drie BV's *1	Totaalbedrag voor drie BV's*1	Totaalbedrag voor drie BV's*1
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Bedragen x € 1	MJG Wintels	JHPM van der Wijst	MA Verkerk
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	26.700	17.800	17.800

Bedragen x € 1	DA de Waard	PKH Hut	N.E. Kramers
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/07	01/01-16/06
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	17.800	10.339	8.144
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Totaalbedrag voor drie BV's*1	Totaalbedrag voor drie BV's*1	Totaalbedrag voor drie BV's*1
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Bedragen x € 1	DA de Waard	PKH Hut	N.E. Kramers
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01-31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	17.800	17.800	17.800

Bedragen x € 1	R.J. Meijer	D.L. van der Peet
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/12 - 31/12
Bezoldiging		
Totale bezoldiging	17.800	1.512
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Totaalbedrag voor drie BV's *1	Totaalbedrag voor drie BV's*1
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017		
Bedragen x € 1	R.J. Meijer	D.L. van der Peet
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/07 – 31/12	n.v.t.
Bezoldiging		
Totale bezoldiging 2017	8.924	n.v.t.

*De in 2018 totaal betaalde bedragen worden toegerekend aan de drie BV's als volgt:

MCL	61,04%
Noorderbreedte	19,74%
Tjongerschans	19,22%

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2018

STICHTING ZORGPARTNERS FRIESLAND

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-18</u> € (x 1.000)	<u>31-dec-17</u> € (x 1.000)
ACTIVA			
Vaste activa			
Financiële vaste activa	1	177.068	167.899
Totaal vaste activa		<u>177.068</u>	<u>167.899</u>
Vlottende activa			
Debiteuren en overige vorderingen	2	340	82
Liquide middelen	3	1.008	5.788
Totaal vlottende activa		<u>1.348</u>	<u>5.870</u>
Totaal activa		<u><u>178.416</u></u>	<u><u>173.769</u></u>
	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-18</u> € (x 1.000)	<u>31-dec-17</u> € (x 1.000)
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	4	779	779
Bestemmingsreserves		71.728	62.543
Algemene en overige reserves		104.542	104.558
Totaal eigen vermogen		<u>177.049</u>	<u>167.880</u>
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Overige kortlopende schulden	5	1.367	5.889
Totaal passiva		<u><u>178.416</u></u>	<u><u>173.769</u></u>

ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2018

	<u>Ref.</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
		€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Overige bedrijfsopbrengsten	6	452	417
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>452</u>	<u>417</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	7	280	310
Overige bedrijfskosten	8	172	107
Som der bedrijfslasten		<u>452</u>	<u>417</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		0	0
Resultaat deelnemingen	9	9.169	7.156
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>9.169</u></u>	<u><u>7.156</u></u>

Algemeen

De waarderingsgrondslagen van de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn aan elkaar gelijk; er wordt derhalve verwezen naar de waarderingsgrondslagen van de geconsolideerde jaarrekening op pagina 4 en volgende.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

1. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	177.068	167.899
Totaal financiële vaste activa	<u>177.068</u>	<u>167.899</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2018	2017
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Boekwaarde per 1 januari	167.899	160.743
Resultaat deelnemingen	9.169	7.156
Boekwaarde per 31 december	<u>177.068</u>	<u>167.899</u>

Toelichting:

De vergelijkende cijfers van de afschrijvingen 2017 zijn aangepast met € 15.000 in verband met stelselwijzing met betrekking tot de onderhoudsvoorziening.

Verloopoverzicht deelnemingen:

	Waarde per 1-jan-2018	Resultaat 2018	Overige mutatie	Waarde 31-dec-18
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
MCL BV	90.611	-2.287		88.324
Noorderbreedte BV	48.664	9.185		57.849
Tjongerschans BV	28.601	2.252		30.853
SenD BV	23	19		42
	<u>167.899</u>	<u>9.169</u>	<u>0</u>	<u>177.068</u>

De vergelijkende cijfers zijn aangepast met € 4.074.000 wegens een stelselwijziging met betrekking tot de onderhoudsvoorziening bij Noorderbreedte B.V. en Tjongerschans B.V.

2. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Vorderingen op debiteuren	0	82
Vorderingen op groepsmaatschappijen	335	0
<i>Vooruitbetaalde bedragen:</i>		
Vooruitbetaalde kosten	5	0
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>340</u>	<u>82</u>

Toelichting:

Er is geen voorziening in aftrek op de vorderingen is gebracht.

3. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Bankrekeningen	1.008	5.788
Totaal liquide middelen	<u>1.008</u>	<u>5.788</u>

Toelichting:

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

PASSIVA

4. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-dec-18	31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kapitaal	779	779
Bestemmingsreserves	71.728	62.543
Algemene en overige reserves	104.542	104.558
Totaal eigen vermogen	<u>177.049</u>	<u>167.880</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per	Resultaat-	Overige	Saldo per
	1-jan-2018	bestemming	mutaties	31-dec-2018
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kapitaal	779	0	0	779
Totaal kapitaal	<u>779</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>779</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per	Resultaat-	Overige	Saldo per
	1-jan-2018	bestemming	mutaties	31-dec-2018
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Bestemmingsreserve aanvaardbare kosten	46219	9.185		55.404
Bestemmingsreserve vervanging inventaris	11.908	0	0	11.908
Bestemmingsreserve instandhouding	1.877	0	0	1.877
Bestemmingsreserve huisvesting	2.059	0	0	2.059
Bestemmingsreserve overig	480	0	0	480
Totaal bestemmingsreserves	<u>62.543</u>	<u>9.185</u>	<u>0</u>	<u>71.728</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per	Resultaat-	Overige	Saldo per
	1-jan-2018	bestemming	mutaties	31-dec-2018
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Overige algemene reserve	448	0	0	448
Reserve aanvaardbare kosten	104.110	-16	0	104.094
Totaal algemene en overige reserves	<u>104.558</u>	<u>-16</u>	<u>0</u>	<u>104.542</u>

Toelichting:

Het geconsolideerde eigen vermogen wijkt af van het eigen vermogen van het groepshoofd. De consolidatie van jaarrekeningen van de stichtingen betreft in feite een samenvoeging van de desbetreffende jaarrekeningen onder toepassing van de methode van consolidatie. Stichtingen kunnen namelijk geen wederzijdse kapitaalbelangen verkrijgen. Op basis van artikel 2.389 lid 10 BW is hieronder het verschil tussen het eigen vermogen volgens de enkelvoudige jaarrekening en volgens de geconsolideerde jaarrekening in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening vermeld.

De vergelijkende cijfers zijn aangepast met € 4.074.000 wegens een stelselwijziging met betrekking tot de onderhoudsvoorziening bij Noorderbreedte B.V. en Tjongerschans B.V.

**Specificatie aansluiting geconsolideerd – enkelvoudig vermogen 31 december 2018
en resultaat over 2018**

De specificatie is als volgt :

	Eigen vermogen	Resultaat
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat:	177.049	9.169
SenD (aandeel derden in groepsvermogen)	40	19
Trombosedienst	2	-362
Stichting Hermes	642	128
Eliminatieverschillen	429	0
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	178.162	8.954

5. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Crediteuren	6	0
Belastingen en premies sociale verzekeringen	-2	-2
Schulden terzake pensioenen	6	5
<i>Overige schulden:</i>		
Schulden aan groepsmaatschappijen	1.348	5.886
<i>Nog te betalen kosten:</i>		
Nog te betalen bedragen	9	0
Totaal overige kortlopende schulden	1.367	5.889

Toelichting:

Op 26 september 2012 hebben de kredietnemers stichting Zorgpartners Friesland, Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte een clubdealovereenkomst gesloten met een bankenconsortium bestaande uit de Rabobank te Leeuwarden en de ING Bank. De clubdealovereenkomst is afgesloten voor het aantrekken van langlopende financiering tot en met juni 2019 en het verkrijgen van een werkkapitaalfaciliteit.

Sichting Zorgpartners Friesland heeft, gezamenlijk met de andere kredietnemers, een kredietfaciliteit in rekening courant van EUR 50 miljoen (2017: EUR 50 miljoen) gelijkelijk verdeeld over beide banken, Rabobank Leeuwarden Noordwest-Friesland en ING bank.

Rabobank Nederland handelt als de zekerheden agent. De gegeven zekerheden, mede voor de kredietfaciliteit, zijn:

- Akte van Hypotheek, groot € 370 miljoen aan de gezamenlijke hypotheeknemers Rabobank te Utrecht (zekerhedenagent voor het bankenconsortium) en de stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector te Utrecht;
- Verpanding van vorderingen, verpanding van huurvorderingen en verpanding van roerende zaken;
- Negatieve Pledge/ Pari Passu en Cross Default verklaring;
- Balans solvabiliteitsratio van 20% en Debt Service Cover Ratio van 1,3.

Stichting Zorgpartners Friesland, MCL B.V. en Noorderbreedte B.V. hebben zich onderling hoofdelijk aansprakelijk gesteld jegens de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Financiële instrumenten

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of markt- of kredietrisico's.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen.

Leningen met een vast rentepercentage over de looptijd van de rentevastperiode, hebben een renterisico bij herfinanciering.

Leningen met een variabel rentepercentage, waaronder leningen opgenomen in de clubdealovereenkomst, heeft Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met de Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte onder andere afgesproken dat ten minste 75% van het renterisico moet worden afgedekt. Hiervoor heeft de organisatie in december 2014 met de consortiumbanken een raamovereenkomst derivaten afgesloten. Stichting Zorgpartners Friesland past kostprijs-hedge-accounting toe. De afgesloten renteswaps ultimo 2018 hebben een hedge(relatie) die effectief is, er is geen sprake van overhedging. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie. De marktwaarde van de derivaten per ultimo 2018 bedraagt +/- € 2,8 mln. De gemaakte afspraken met de financiers, die aan de swap ten grondslagen liggen, minimaliseren de rentegevoeligheid van de financiering (voor het gedeelte waarvoor de swap is afgesloten). De organisatie heeft geen margin call afspraken gemaakt, derhalve loopt het geen liquiditeitsrisico. Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte heeft een hypothecaire zekerheid verstrekt aan de banken en het Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Kredietrisico

Medisch Centrum Leeuwarden handelt voornamelijk met kredietwaardige partijen. Tevens heeft Medisch Centrum Leeuwarden richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt de groep voortdurend haar vorderingen en hanteert de groep een strikte aanmaningsprocedure. Voor het mogelijke kredietrisico is een voorziening opgenomen. Met verwijzing naar de post 'debiteuren en overige vorderingen' in de toelichting op de balans. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor de groep beperkt.

Op basis van onze interne eisen is de swap afgesloten bij een consortium van twee banken (Rabobank en ING) die voldoen aan de minimum eis van een A-rating.

Marktrisico / liquiditeitsrisico

Het toegepaste treasurybeleid binnen Medisch Centrum Leeuwarden is vastgelegd in het Treasurystatuut en past binnen de door de overheid, de NZa en WfZ gestelde kaders. Binnen Medisch Centrum Leeuwarden heeft treasury als doelstelling de financiële middelen en de gerelateerde risico's van de organisatie optimaal te beheren ter ondersteuning van het primaire proces van de organisatie (het leveren van zorg), zodat de financiële continuïteit gehandhaafd blijft en mede daardoor de continuïteit van de bedrijfsvoering.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Stichting Zorgpartners Friesland, MCL B.V. en Noorderbreedte B.V. hebben zich onderling hoofdelijk aansprakelijk gesteld jegens de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Fiscale eenheid

Stichting Zorgpartners Friesland is deel van de fiscale eenheid Stichting Zorgpartners Friesland voor de omzetbelasting waarin verder zijn opgenomen:

- Medisch Centrum Leeuwarden B.V.
- Noorderbreedte BV
- Tjongerschans BV
- Stichting Trombosedienst Friesland Noord
- Send BV
- Centrum Obesitas Nederland BV

Stichting Zorgpartners Friesland is hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

6. Overige bedrijfsopbrengsten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- Vergoeding voor andere diensten	452	417
Totaal	<u>452</u>	<u>417</u>

7. Personeelskosten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Lonen en salarissen	143	162
Sociale lasten	0	0
Pensioenpremies	0	0
<i>Andere personeelskosten:</i>		
Overige personeelskosten	76	80
Subtotaal	<u>219</u>	<u>242</u>
Personeel niet in loondienst	61	68
Totaal personeelskosten	<u>280</u>	<u>310</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>5</u>	<u>7</u>

8. Overige bedrijfskosten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	1	2
Algemene kosten	171	105
Totaal overige bedrijfskosten	<u>172</u>	<u>107</u>

9. Resultaat deelneming*De specificatie is als volgt:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Resultaat deelnemingen	9.169	7.156
Totaal financiële baten en lasten	<u>9.169</u>	<u>7.156</u>

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op het resultaat van de deelnemingen wordt verwezen naar het verloopoverzicht deelnemingen in de toelichting op de balans bij de financiële activa.

De vergelijkende cijfers van het resultaat deelneming is aangepast met € 309.000 wegens een stelselwijziging bij Tjongerschans B.V. met betrekking tot de onderhoudsvoorziening.

VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

Het bestuur van Zorgpartners Friesland heeft de jaarrekening 2018 vastgesteld in de vergadering van 21 mei 2019.

Op grond van artikel 210 lid 2 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 8.1 lid 3 van de statuten is de jaarrekening ondertekend door bestuurder.

Resultaatbestemming

De statutaire directie stelt voor om het resultaat over het boekjaar 2018 als volgt te verdelen:

	2018
	€ (x1.000)
Toevoeging/(onttrekking):	
Bestemmingsreserve aanvaardbare kosten	9.185
Reserve aanvaardbare kosten	-16
	<u>9.169</u>

Gebeurtenissen na balansdatum

Van gebeurtenissen na balansdatum is geen sprake.

Ondertekening door bestuurders

M.J.G. Wintels

D.A. de Waard

M.A. Verkerk

J.H.P.M. van der Wijst

R.J. Meijer

D.L. van der Peet

A. Bonnema

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire winstverdeling

Vanuit de statuten is geen specifieke bepaling opgenomen.

Nevenvestigingen

Stichting Zorgpartners Friesland heeft geen nevenvestigingen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.